

Etyk-neuvottelut Helsingissä ja Genevessä

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökongressin valmistelut olivat Suomen tunnustelukierroksen jälkeen edenneet marraskuussa 1972 siihen vaiheeseen, että voitiin aloittaa monenkeskiset neuvottelut eli "Helsingin konsultaatiot". Ne pidettiin Espoon Dipolissa osanottajamaiden suurlähettiläiden kesken. Turvallisuuskongressista oli samalla tulossa yhä selvemmin yhteistyötä painottava prosessi.

Kesään 1973 mennessä Dipolin konsultaatioissa valmistui Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökongressille (ETYK) työohjelma ja neuvottelusäännöt. Niihin kuului muun muassa päätöksien yksimielisyys- eli konsensusperiaate. Jonkin asiakohdan hyväksyminen edellytti siis, ettei kukaan sitä vastustanut. Näin mahdollistettiin myös pienten maiden äänen kuuluminen, mutta samalla se luonnollisesti hidasti neuvottelujen kulkua.

Asialista jäsenneltiin siten, että aiheet jaettiin "koreihin". Ensimmäiseen sijoitettiin turvallisuuskysymykset, toiseen talouden, tieteen, teknologian ja ympäristönsuojelun asiat sekä kolmanteen koriin ihmisten välisen yhteistyön ja kanssakäymisen edistämisen kysymykset. Tämä jako säilyi aina päätösasiakirjan tekoon saakka.

Varsinainen kongressi aloitettiin Finlandia-talossa kesällä 1973 ulkoministerikokouksella. Sen jälkeen kongressi jatkui kaksi vuotta Genevessä. Siellä valmistui päätösasiakirja, jossa määritettiin turvallisuutta ja yhteistyötä edistävät keskeiset periaatteet. Geneven neuvotteluvaiheen päätyttyä kaikkien 35 Etyk-valtion johtajat kokoontuivat kesällä 1975 Helsinkiin päätösasiakirjan allekirjoitustilaisuuteen.

Lähteinä mm: Osmo Apunen, Linjamiehet (2005), s. 233 - 237; Risto Hyvärinen, Virkamiehiä, vekkautta ja vakoilua (2000), s. 98 - 103; Juhani Suomi, Liennytyksen akanvirrassa (1998), s. 446 - 457; Klaus Törnudd, Turvallisuus on oven avaamista (2005), s. 131 - 142.